

Дня того, щоб зробити висновок, що особа мала на меті, наприклад, насильницькі зміни чи повалення конституційного ладу (ч. 1 ст. 109 КК України) або керувалася іншими цілями, необов'язково встановити мотиви, яга спонукали її вчинити цей тяжкий злочин.

Неправильне з'ясування або недостатнє з'ясування мети в діях особи створює умови, за яких невинний може незаконно бути притягнутим до кримінальної відповідальності.

Одже правильне встановлення мети вчиненого діяння сприяє з'ясуванню конкретної форми вини, що впливає на здійснення правильної кваліфікації злочину.

Вищезазначене дозволяє зробити висновок, що мету слід розглядати як один з найвпливовіших і найважливіших чинників при здійсненні кваліфікації як умисних злочинів.

Соціально-психологічне та морально-етичне навантаження, що несе в собі мета, дозволяє відмежувати даний злочин від інших і детальніше дослідити суб'єктивну сторону суспільно небезпечного діяння.

В окремих випадках встановлення мети різко змінює ставлення до вчиненого злочину при з'ясуванні всіх його необхідних ознак. Для більш чіткої регламентації мети у чинному кримінальному законодавстві необхідна конкретизація певної мети у конструкціях складів злочинів, що помітно сприятиме усуненню недоліків при кваліфікації суспільно небезпечних діянь.

1. Фріо П.Л. Кримінальне право України. Навчальний посібник. К.: Атака. 2009. - 511с.
2. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів Навчальний посібник. К.: Атака 2002. -637 с.
3. Кудрявцев В.Н. Теоретические основы квалификации просту пленки. - М. Гоюриздат, 1963 -324с.
4. Кузнецов В.О., Стрельбицький М.П. Гіжевський В.К. Кримінальне право України Навчальний посібник. - К.: Істина. 2005, - 380с.
5. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Навчальний посібник. К.: Атака. 2009, - 511с.
6. Савченко А.В. Мотив і мотивація злочину. Монографія. - К.: Атака, 2002 - 144о.

Іванюк В.З.

Історико-правові аспекти тероризму

Тероризм, який на сьогодні набув значного поширення має свої історичні корені. Прообразом сучасного тероризму можна назвати криваві помсти. Незважаючи на жорстоку сутність, вона мала регулюючу функцію вже на початку формування суспільства: кривава помста дозволила розширити просторові та часові рамки конфлікту, що безперечно, утруднювало ненормативну поведінку.

Елементи терористичного насильства простежуються також в інших історичних формах. Наприклад, прообразом сучасних таємних операцій спеціальних служб постає вбивство давньоримського диктатора Юлія Цезаря.

У першому столітті нашої ери в Іудеї діяла секта сикаритів, яка знищувала представників єврейської знаті, що співробітничали з римлянами.

Напад на народи Близького Сходу хрестоносців, система поборів ясаку, яку використовувала Золота Орда, що будувалися на загрози набігів, розправ і спустошень - це все приклади прообразів сучасного тероризму.

Зтерорганом Середньовіччя асоціюється така судово-полицейська установа католицької церкви у боротьбі з єресями, як інквізиція. Епоха Відродження також мала чимало внутрішньодержавних умов і вбивств політичних діячів. Папи навіть "легалізували" в своїх едиктах вбивство королів та імператорів, які не підкорялися Святому престолу.

Судовий терор в Росії був характерний для внутрішньої політики Івана Грозного в період опричини, Позаєудовий терор почався там в часи "смути" на поч. XVII ст. і слугував для знищення політичних супротивників.[5]1

Велика Французька революція (1789-1794 р.р.) також залишила свій слід на ниві тероризму і саме з якобінською диктатурою пов'язане виникнення поняття терор, незважаючи на латинське походження терміна (від *terro* - страх, жах).

Засновником сучасного тероризму вважають німецького радикала Карла Герцена, який у 1848 році висунув "філософію бомби", що своїм корінням сягає виправдовування тирановбивства і виходить від Фоми Аквінського та отців християнської церкви.

З другої половини XIX ст. тероризм стає постійною ознакою суспільного життя. До нього звертаються російські народники, радикальні націоналісти в Ірландії, Македонії, Сербії, анархісти у Франції 90-х років, а також аналогічні рухи в Італії, Іспанії та США. [5]2

Революція 1917 року, а в подальшому і громадянська війна перетворилися на сути у протистояння червоного та білого терору з'явленням небувалої Жорстокості з обох сторін.

Характерно, що історія наполегливо повертає світове суспільство до тих конфліктів, які не знайшли свого вирішення в минулому. Наприклад, уже йонадцять століть існує конфлікт уздовж лінії розлому між християнською та сіамського цивілізаціями.

Чеченський тероризм та повстанство також мають своє історичне коріння. Розгляд чеченської, як і інших подібних проблем, вказує на те, що спроби якось олійти проблему без вирішення докорінних причин не усувають конфлікт, а роблять його латентним, що обумовлює застосування тероризму,

Розвиткові тероризму сприяли сучасні війни. Терор при цьому виконував роль допоміжного фактора, з допомогою якого прокладалися шляхи до успіху збройних сил на полях битв. Після другої світової війни роль тероризму у вирішенні міждержавних і геополітичних питань зростає:

У деяких країнах тероризм використовувався з метою затвердження державності (Росія щодо Чечні, Велика Британія відносно Північної Ірландії 'він.).[5]1

Розвинуті західні країни сприяли становленню та активізації тероризму ПІД астами арабської "визвольної війни", а сьогодні самі змушені з ним боротися.

Таким чином, поряд з історично пояснюваними причинами, основною, що зумовлює зростання ролі тероризму як засобу боротьби, вбачається прецедент вдалого застосування стратегії і тактики терору провідними країнами світу у вирішенні воєнно-політичних, економічних та інших питань, які забезпечують їх державні інтереси.

Ангиненко В.Ф. Тероризм: кримінологічна та кримінально-правова характеристика, НАН України. Інститут держави і права ім. Коряцького. - К.: НБУВ, 1999, с. 9

Кадук С В

Практика застосування правоохоронними органами колекцій в розкритті та розслідуванні злочинів

Досліджуючи питання щодо ведення і застосування криміналістичних колекцій при розкритті та розслідуванні злочинів, доцільно з'ясувати на конкретних прикладах ведення та застосування зазначених колекцій н

• іракній.

Проаналізуємо використання на практиці натурних колекцій, зокрема, для забезпечення підготовки та проведення криміналістичних експертиз.

Чому саме криміналістичних експертиз? Тому що криміналістичні дослідження проводяться найчастіше і потребують залучення об'єктів натурних колекцій. Різноманітні довідкові колекції формуються в експертно-тфвдгіналктичких підрозділах, За час їх ведення набуто відповідний поставний досвід організації збору й систематизації об'єктів у колекції.

Наприклад, колекції вогнепальної зброї і сьогодні є необхідними для розкриття і розслідування злочинів, хоч їх збирання в цілому вигляді не завжди було можливим. Окремі об'єкти для проведення судово-балаістичної експертизи із довідково-допоміжних колекцій не запитуються роками, проте їхня значимість та цінність від цього не зменшується [1, с.50].

Зауважимо, що на дослідження експертів надходить велика кількість сучасної вогнепальної зброї. Але інформація про дану зброю, яка необхідна експертам відсутня, оскільки довідники експертно-криміналістичного призначення застарілі і не містять відомостей про нові види зброї. Тому, повинна проводитися активна робота з оновлення та поповнення довідників експертно-криміналістичного призначення для полегшення роботи експертів при дослідженні сучасної вогнепальної зброї.

Не менш актуальною є колекція газової зброї. Слідчі, призначаючи експертизу, часто ставлять питання, чи не підлягав ствол пістолета переробці, чи такий за ознаками розсікач та бойок досліджуваного об'єкта був від початку його виготовлення? Щоб отримати відповіді на ці запитання експерти звертаються до колекцій зброї, за допомогою якої можна порівняти конструктивні особливості розсікана досліджуваного об'єкта з розсікачем подібного зразка з колекції. Довідкова література з газової зброї містить лише позначення про наявність розсікачів. В суді може бути використаний зразок із колекції для порівняння форми, місця розміщення розсікана з переробленою зброєю, що проходить у справі.

Оскільки різновидів зброї є досить багато, то довідково-допоміжні обліки повинні мати достатню кількість натурних зразків.

У переважній більшості в натурній колекції для забезпечення проведення судово-балаістичної експертизи можуть бути зібрані такі об'єкти:

- нарізна й гладкоствольна зброя вітчизняного та іноземного виробництва;
- саморобна вогнепальна зброя;
- вогнепальні пристрої спеціального призначення, вітчизняного та іноземного виробництва (ракетниці, стартові пістолети);
- капсулі спалахуючі (займисті);
- об'єкти-мішені (експериментальні) із слідами пострілу з різних матеріалів: металу, дерева, шкіри, натуральних та синтетичних тканин тощо;
- порохи
- патрони до вогнепальних пристроїв спеціального призначення та до нарізної й гладкоствольної вогнепальної зброї;
- елементи патронів до нарізної та гладкоствольної вогнепальної зброї заводського та саморобного виготовлення (кулі, гільзи, картеч, дріб, прокладки).

Важливо зазначити, що при використанні натурних колекцій у комплексі з іншими формами довідково-допоміжних обліків (довідшза література) забезпечується рішення таких завдань судово-балаістичних досліджень;

- встановлення підприємства виробника зброї;
- визначення системи, моделі зброї;
- визначення моделі зброї за її окремими деталями;

- визначення виду патрона за елементами снаряда (оболонкою, сердечником);

- встановлення виду (типу) набою за його зовнішніми ознаками;
- встановлення фірми (підприємства) та країни виробника патрона.

Звідси вирішення перерахованих завдань дає змогу більш чітко та ефективно розкривати і розслідувати злочини.

Розглянемо колекцію дійсних (оригінальних) документів. Звертаючи увагу на цю колекцію, зауважимо, що об'єкти цієї колекції зберігаються в папках і номер кожної з цих папок відповідає порядковому номеру об'єкта за журналом обліку. Коли об'єкт поміщають у колекцію, в журнал заносять необхідні відомості про нього: порядковий номер, дата та назва документа [2, с. 16].

Колекція вміщує в себе наступні об'єкти:

- паспорти (громадянина України, технічні паспорти автомобіля та ін.);
- акцизні марки на алкогольні та тютюнові вироби;
- проїзні документи
- довідки різної форми та ін.

Колекція постійно поповнюється, а її ведення доручено експерт-спеціалісту в галузі дослідження документів. Недійсні, тобто „застарілі” документи з колекції не вилучаються, оскільки потреба в них може виникнути під час проведення повторної експертизи.

Сьогодні гостро стоїть проблема одержання документів в одержанні зразків документів, які найчастіше досліджуються, а саме:

- документи ДАІ;
- банківські векселя;
- проїзні документи на різних видах транспорту.

Також виникає потреба зобов'язати відповідні установи, організації та служби подавати зразки документів, які можуть бути підроблені,

Зазначимо, що крім позитивних сторін цієї колекції є і її негативні сторони, а саме: відсутність необхідних зразків документів, які найчастіше досліджуються експертами. Отже, виправлення цієї прогалини надасть змогу експертам більш ефективно досліджувати підроблені документи.

“Сьогодні вчиняється велика кількість злочинів, які пов'язані з наркотиками. На нелегальному ринку не знижується обіг наркотичних засобів, надходять нові види, які раніше не виявлялися в Україні. Значну допомогу експертам у ході дослідження цих засобів надає колекція наркотичних засобів і синтетичних наркотичних препаратів. Колекція постійно поповнюється та оновлюється, оскільки з часом багато об'єктів змінюють свої властивості. Об'єкти колекції зберігаються в сейфах, ведення їх доручено відповідальній особі, У журналі реєстрації об'єктів, що надходять, зазначається їх дані: номер за порядком, дата надходження об'єкта в колекцію, номер за журналом реєстрації та облік' об'єктів, що надходять до відділу, найменування об'єктів, кількість об'єктів, номер кримінальної справи, прізвище експерта, підпис, підпис ініціатора завдання [3, с.41-42].

Наркотичні речовини поділені на чотири групи:

- наркотичні речовини, здобуті з рослини коноплі та маку, заборонені для застосування на людях;
- наркотичні лікарські засоби;
- наркотичні речовини, заборонені для застосування на людях, виробництва й вношення в рецептурні довідники, які не увійшли в першу групу;

- інші наркотичні речовини.

Сильнодіючі речовини розділені на п'ять великих класів:

- порохкоподібні речовини;

- рідкі речовини;
- капсули, обплатки;
- таблетки;
- мазі.

Зауважимо, що експерти мають потребу як у зразках, так і в інформації про зарубіжний ринок лікарських препаратів. Але, на жаль, цієї інформації є досить мало, і тому експерти для подолання цього інформаційного недоліку змушені самостійно придбати й дослідити зарубіжні зразки [2, с.34].

Актуальним для правоохоронної діяльності є встановлення спільності джерела походження наркотичних засобів і встановлення регіону зростання рослин, що використовуються для виготовлення наркотиків. У вирішенні цього та ряду інших питань, які пов'язані з розкриттям та розслідуванням злочинів із наркогиками допомагає колекція наркотичних засобів та сильнодіючих речовин. Так, наприклад, за допомогою колекції коноплі та маку експерти мають можливість дослідити рослини, що служать сировиною для виготовлення нарвдтків.

Криміналістична практика показує, що під час огляду місць дооожньо-транспортних пригод найчастіше (до 80%) експерту доводиться вариву вати питання, пов'язані з певним кольором автомобіля та встановленням його типу (автобус, вантажний, легковий автомобіль тощо). У цій роботі експертам значну допомогу надає колекція зразків автомобільних лакофарбових покриттів (ЛФП) [3.с.6].

Важливо зазначити, що через різноманіття марок і моделей автомобілів, особливо зарубіжного виробництва, стало надзвичайно складно збирати об'єкти (ЛФП). При дослідженні ЛФП експерту необхідно знати точні дані про технологію фарби заводу-виробника, про різницю в системі фарбування різних частин АТЗ та про час використання (ЛФП) при фарбуванні різних типів і марок АТЗ. Необхідно враховувати той факт, що неповнота колекції й прогалини у надходженні даних роблять її недостатньо надійною при вирішенні складних експертних завдань.

Для усунення цієї проблеми необхідно було б регулярне повідомлення експертних підрозділів про нові надходження об'єктів та про їхні найбільш інформативні прикмети.

Зазначимо, що в НДЕКЦ, де ведуться колекції зразків (ЛФП), експерти проводять роботу по дослідженню часток (ЛФП), що дає змогу звзити коло розшукуваного транспорту. Навіть у тих випадках, ноли стають відомі за показанням свідків колір і марка зниклого автомобіля, причетного до пригоди, доцільно провести експрес-дослідження, оскільки можливі помилки при візуальному спостереженні, особливо нічній порі.

Далі звернемо увагу на колекцію полімерних розсіювачів.

При дослідженні дорожньо-транспортної події для розшуку транспортних засобів важливе значення мають такі речові докази як осколки розсіювачів фар і підфарників. У багатьох випадках за ними вдається визначити тип розсіювача, що, у свою чергу, дає підставу виділити групу транспортних засобів, на які встановлюються подібні розсіювачі, а відтак звзити межі пошуку.

Сьогодні натурна колекція полімерних розсіювачів вміщає в себе як модернізовані, так і нові вироби, що застосовуються на сучасних моделях транспортних засобів. У кожного об'єкта, який поміщається в колекцію вивчаються й фіксуються його морфологічні особливості будови.

Як показує практика, для проведення експертиз в якості зразків тюшвяння, зручніше використовувати не самі розсіювачі, а копії у вигляді зліпків, виготовлених з їхньої внутрішньої поверхні. Під час проведення порівняльного дослідження використання таких зліпків дає змогу, поряд з методом зіставлення,

застосовувати також методи накладання й співставлення.

Досвід використання колекцій у експертній практиці свідчить про необхідність значно більшого поширення подібних колекцій, а саме в тих підрозділах, де організовано проведення автотехнічних експертиз.

На закінчення огляду практики ведення й застосування колекцій в розкритті і розслідуванні злочинств виробі:гникамиекспертно-іфінанлістичних підрозділів можна прийти до висновку, що експерти-криміналісти та слідчі недостатню інформовані щодо форм використання натурних колекцій, а тому недостатню оцінюють їх. можливості, а це приводить до зниження ефективності застосування натурних колекцій у розкритті й розслідуванні злочинів.

). Пахомов А.В. Коллекция в правоохранительных органах. - М. изд-во „Юрлитинформ”. - 2001. - е. 260

3. Пашко В.И. Научные и методические основы организации и использование экспертно-отиналистических учетов органов внутренних дел Украины. - Дно. к.ю.н. 12.00.09. - К., 1996.-с.200,

Х Разумов Э.А. Криминалистические учеты-К., 1991 - с.304

Козич Л.В., Шевчук Л.В.

Проблемна питання причетності до злочину

Законодавство, судово-слідча практика і теорія кримінального правз не відзначаються стабільністю і єдиним розумінням інституту причетності. Діяння причетних осіб заздають значну шкоду суспільним відносинам у сфері здійснення правосуддя, перешкоджаючи попередженню, розкритт-о і розслідуванню злочину. У теперішній час спостерігається певна недсошякг іоведінки причетних осіб, яка знаходить своє місце у позиції законодавця і науки. Тому необхідно запропонувати нове бачення щодо проблеми причетності , як у науці, так і у законі.

Питанню причетності присвячено багато напрацювань, > лій галузі працювалиГ.І. БаймурзінД. А. БушуєвД.С. Власов,Г.Б. Вітан Л.П.Козлов, Е.Х.Раал, А.А.Піонтгавський, А.С.Омаров, В.Г.Тріфонов та інші

Виділяють такі ознаки причетності:

1. Причетна до злочину особа сама не бере участі у його вчиненні,
2. Діяшяпричегнихосібнеперебушеупричинномузв'язкудовчїшеного

іншою особою злочину, не сприяє його вчиненню;

і 3. Діяння причетних осіб носить умисний характер;

: 4. Ступінь суспільної безпеки причетного діяння багато у чому залежить від ступеня суспільної безпеки головного злочину;

', 5. Незмінним об'єктом причетності являються інтереси правосуддя незалежно від різноманітності суспільних відносин, на які посягає основне діяння.

6. Зберігає своє кримінально-правове значення причетність не тільки до злочинів, але і до суспільно небезпечних діянь, здійснених неосудним або скобою, яка не досягла віку кримінальної відповідальності [5, с.532]

, Нами запропоноване наступне визначення причетності: Причетність до злочину - це умисне необіцiane задалегідь діяння, яке не перебуває у причинному зв'язку" до вчиненого іншою особою злочину і не сприяє його вчиненню, але можливе лише при наявності і стосовно останнього.

Саме поняття причетності закріплене у ч.6 та ч.7 ст.27 ст.396 та 198 Кримінального Кодексу України [2]. Виходячи із закрімлених норм виділяються наступні групи причетності: